

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קצה

ערב שבת קודש
פרשת שלח
כ"ב בסיוון התשע"ז

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בסיון ה'תשע"ז - כ"ט בסיון ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ב בסיון	הלי כלים פרק כד-כו.	הלי טוען ונטען פרק ו.	מ"ע צו.
ש"ק	כ"ג בסיון	פרק כז-כח. הלי מקואות... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מ"ע קט.
א'	כ"ד בסיון	פרק ב-ד.	פרק ח.	מ"ע קט.
ב'	כ"ה בסיון	פרק ה-ז.	פרק ט.	מ"ע קט.
ג'	כ"ו בסיון	פרק ח-י.	פרק י.	מ"ע קט.
ד'	כ"ז בסיון	פרק יא. הט לבי וגוי. ספר נזיקין והוא ספר אחד עשר... הלי נזקי ממון... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קט. רלז.
ה'	כ"ח בסיון	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמ.
ו'	כ"ט בסיון	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רלח.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.16	7.48.3	1.17	12.41	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	ו', כ"ב בסיון
8.17	7.48.6	1.17	12.42	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	ש"ק, כ"ג בסיון
8.17	7.48.9	1.17	12.42	9.06	5.42	4.34	4.07	2.56	א', כ"ד בסיון
8.17	7.49.2	1.18	12.42	9.06	5.42	4.35	4.07	2.56	ב', כ"ה בסיון
8.17	7.49.5	1.18	12.42	9.07	5.43	4.35	4.07	2.56	ג', כ"ו בסיון
8.18	7.49.7	1.18	12.42	9.07	5.43	4.35	4.07	2.57	ד', כ"ז בסיון
8.18	7.49.9	1.18	12.43	9.07	5.43	4.35	4.08	2.57	ה', כ"ח בסיון
8.18	7.50.1	1.18	12.43	9.07	5.43	4.35	4.08	2.57	ו', כ"ט בסיון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
7:11	8:29	7:26	8:32	7:19	8:34	7:27	8:30	7:11	8:29
7:13	8:31	7:28	8:34	7:21	8:35	7:29	8:32	7:13	8:31

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793-7474-ISSN

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

מרגלים באופן 'מקיף' ובאופן 'פנימי'

פעמיים נשלחו מרגלים לארץ ישראל, אך למטרות שונות • החילוק בין המרגלים נובע מהבדלים שורשיים שבין משה רבנו ליהושע • סדר העבודה: תחילה באופן 'מקיף', ואחר־כך באופן 'פנימי' • והקשר של כל זה לתורה ותפילה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב וגו"⁶; ואילו המרגלים דיהושע הלכו רק ליריחו, "מנעולה של ארץ ישראל"⁷, ושם גופא לא התבוננו בכל הפרטים, וכאשר שמעו "כי נפלה אימתכם עלינו וכי נמוגו כל יושבי הארץ מפניכם"⁸ – הספיק הדבר עבורם.

שני חילוקים אלו נובעים מחילוק עיקרי אחד – שהמרגלים דמשה היו בחי' פנימי, ולכן הוצרכו להיות מכל שבט בפ"ע, ולפעול בפרטיות; משא"כ המרגלים דיהושע היו בחי' מקיף, ולכן לא הי' צורך בב' ענינים הנ"ל (כדלקמן).

ב. וביאור הענין:

ענין הכניסה לארץ ישראל הוא – שהוצרכו לפעול ב"ארץ שבעה עממין" לעשות ממנה "ארץ ישראל", "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"⁹, דהיינו לעשות מענינים גשמיים וארציים שיהיו כלים לאלקות.

וכיון שזוהי עבודה שצריך לעשותה בפנימיות, הרי מצד ענין הפנימיות נדרש שהעבודה תהי' אצל כאו"א לפי ערכו. – בענין של פנימיות לא שייך לומר שהכל שוים בה, שהרי כאו"א יש לו כחות

א. בהפטרת פרשתנו מדובר אודות שילוח המרגלים ע"י יהושע – ע"פ הכלל שנקודת ההפטרה והפרשה היא בשוה¹, שהרי גם בפרשת השבוע מדובר אודות שילוח מרגלים.

ואף שלכאורה הרי זה ענין הפכי, כיון שענין המרגלים דיהושע הי' באופן טוב, משא"כ ענין המרגלים דמשה הי' באופן לא טוב? – הנה הביאור בזה², שגם ענין המרגלים דמשה, כפי שנשלחו ע"י משה, שעליו נאמר³ "בכל ביתי נאמן הוא", הי' זה ענין טוב בתכלית, אלא שאצל המרגלים הנה מצד כמה ענינים היתה התוצאה שלא כדבעי. וכיון שעצם שילוח המרגלים הי' ענין טוב, נמצא ששילוח המרגלים דמשה ושילוח המרגלים דיהושע הם אותה הנקודה.

ואעפ"כ, ישנו חילוק עיקרי בין המרגלים דמשה להמרגלים דיהושע, שמתבטא בשני פרטים: (א) המרגלים דמשה היו שנים עשר, "איש אחד למטה"⁴, ואילו המרגלים דיהושע היו שניים.

(ב) המרגלים דמשה התהלכו בכל ארץ ישראל, לארכה ולרחבה⁵, והתבוננו בכל הפרטים –

(1) ראה טור ורמ"א או"ח סוסתכ"ח. שו"ע אדה"ז שם סרפ"ד.
(2) בכל הבא לקמן – ראה גם שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תנש"א ס"ב ואילך (התועודיות תנש"א ח"ג ע' 352 ואילך).

(3) בהעלותך יב, ז.

(4) פרשתנו יג, ב.

(5) ראה פרש"י שם, כא.

(6) שם, יח.

(7) ראה תנחומא בהעלותך יו"ד. במדב"ר פט"ו, טו. ועוד.

(8) יהושע ב, ט.

(9) עקב יא, יב.

להיותו "שקול כנגד כל ישראל"¹², דהיינו שהוא הכלל של כל ששים ריבוא בני, ולכן מצד עצם שילוח המרגלים ע"י משה נפעל כבר ענין המקיף דכיבוש ארץ ישראל; ואילו ע"י פעולת המרגלים התחיל כבר הכיבוש בפנימיות, ולכן הוצרכו להיות ב' הענינים הנ"ל (שילוח י"ב מרגלים, וההליכה בכל ארץ ישראל).

אבל כאשר לא זכו, והכניסה לארץ היתה ע"י

פרטיים שבהם צריך לעבוד עבודתו. ולכן הוצרך משה לשלוח י"ב מרגלים, "איש אחד למטה", שהם כללות החילוקים הפרטיים שבישראל. וע"ד מ"ש המגיד¹⁰ בענין נוסח התפלה, שישנם י"ב נוסחאות כנגד י"ב שערים, כנגד י"ב השבטים. והיינו לפי שתפלה ענינה עבודה פנימית, ולכן צריך שיהי' לכל שבט השער השייך לנשמתם של בני שבט זה.

אילו היתה הכניסה לארץ ישראל על-ידי משה רבינו – היה זה באופן פנימי, של ראייה, שהיא ללא הגבלה, כך שאין נתינת מקום לגלות!

יהושע (שהיתה הכניסה במדריגה תחתונה יותר, ולכן נשאר נתינת מקום לענין של גלות) – הרי מצד יהושע עצמו לא נעשה בחי' המקיף, כיון שיהושע לא הי' הכלל של כל ששים ריבוא בני, וכיון שהתחלת כל ענין צ"ל בבחי' מקיף, הוצרך יהושע לשלוח מרגלים כדי לפעול את ענין המקיף, ולכן הלכו המרגלים ל"מנעולה של א"י" בלבד, ושם גופא פעלו בבחי' כלל בלבד, כפי שהסדר הוא בבחי' מקיף, ואילו הכיבוש בפנימיות התחיל לאח"ז, במשך כל שנות המלחמה.

ועפ"ז מובן ג"כ מדוע לא הסתפקו ב"מנעולה של ארץ ישראל", אלא הוצרכו לתור את כל א"י לארכה ולרחבה, ולהיות בכל המקומות בפועל, ושם גופא צריך למצוא את כל הפרטים. משא"כ שילוח המרגלים דיהושע הי' בבחי' מקיף, ובמקיף אין התחלקות של י"ב שבטים, ואין צורך לתור את כל ארץ ישראל, אלא די ב"מנעולה של א"י", ושם גופא מספיק בבחי' כלל ולא בבחי' פרט.

ג. ביאור הענין:

כל ענין של עבודה מתחיל בענין של מקיף. תכלית העבודה היא אמנם שיהי' הבירור בפנימיות, אבל התחלת העבודה מוכרחת להיות בבחי' מקיף. וכן הוא גם בענין הכניסה לארץ ישראל, שהוצרכה להתחיל בבחי' מקיף. אמנם, בענין זה ישנו חילוק בין הכניסה לא"י כפי שהיתה אמורה להיות ע"י משה (שהרי אילו זכו הי' משה מכניס את בני לארץ ישראל, והי' זה באופן שאין אחרי' גלות¹¹) ובין הכניסה לא"י כפי שהיתה בפועל ע"י יהושע:

אצל משה – נעשה ענין המקיף ע"י משה עצמו,

ד. ביאור הענין בפרטיות יותר – בהקדמת ביאור מעלת הכיבוש שע"י משה על הכיבוש שע"י יהושע:

ידוע¹³ שענינו של משה הוא בחי' ראי', ואילו היתה הכניסה לארץ ע"י משה, הי' נפעל ענין הראי' באלקות. וזהו שלאחר שראה משה שאינו נכנס לארץ אמר "ועתה ישראל שמעו"¹⁴, שמיעה בלבד, והרי "אינה דומה שמיעה לראי"¹⁵.

וזהו גם הטעם להאמור שאילו הי' הכיבוש ע"י

12) מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו. ועוד.

13) ראה לקו"ת ואתחנן ב, ד ואילך. ובארוכה – שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי ח"ב חינוך פ"ח ואילך.

14) ואתחנן ד, א.

15) מכילתא יתרו יט, ט.

10) לקו"א להה"מ (אות קלג), הובא בהקדמת שער הכולל.

11) ראה לקו"ש ח"ט ע' 346. וש"נ.

שבפועל לא זכו, ולכן סדר העבודה בכלל הוא באופן דכיבוש יהושע, מ"מ, יש בכחו של כאו"א מישראל לילך לפעמים לפי הסדר דמשה, שהוא אחד המיוחד מהשבעה רועים וכללות כולם¹⁹.

לפעמים, אין להתחיל מלמטה למעלה, בסדר והדרגה, אלא יש לתפוס מיד את הכלל, מבלי לעשות חשבונות אם הוא שייך לכך או לא כו'; ולאחרי הכלל יבואו גם הפרטים, דהיינו הבירור בפנימיות.

ובכללות הרי זה ההפרש בין תורה ותפלה: עבודת התפלה היא מלמטה למעלה, בסדר והדרגה (בחי' שמיעה): התחלת העבודה היא "מודה אני", וכך נמשך הסדר מלמטה למעלה, עד שמגיעים לתפלת שמונה עשרה. וכך בכל יום ויום יש להתחיל מחדש מ"מודה אני", כי, אף שכבר אתמול הגיע למדרגה נעלית יותר, מ"מ, כיון שענין התפלה הוא עבודה מלמטה למעלה, מוכרחת העבודה להיות בהתאם לסדר התפלה, החל מ"מודה אני".

משא"כ בלימוד התורה – הרי לאחרי שלמד אתמול, יכול היום להמשיך הלאה, ויתירה מזה, שיכול להתחיל ללמוד בכל התוקף גם ענין שהוא "לעילא מדרגי", שיפעל בו זיכוך, ולאח"ז ימשיך זאת גם בהפרטים כו'.

וכן הוא הסדר בהרבצת התורה: כאשר ניגשים לדבר עם יהודי בנוגע לעניני תורה, אין זה באופן שבתחילה מדברים עמו אודות "מחצית התורה", דהיינו באופן של פשרות רח"ל, כיון שעדיין אינו "כלי" עבור התורה כולה, ולאח"ז מוסיפים ומספרים לו מעט מעט בכל יום – לא זה הוא הסדר; אלא מלכתחילה יש להגיש לו "תורה תמימה" כו'. והכח על סדר העבודה מלמעלה למטה (בחי' ראי') – הוא ממשה רבינו, שממשיך כח זה גם בזמן הגלות, ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא, שהרי "משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון"²⁰, שיגאלנו מהגלות בסדר של ראי' – "וראו כל בשר גוי"²¹.

משה לא ה' נתינת מקום לגלות:

מעלת הראי' על השמיעה היא, שכאשר אדם שומע דבר, אזי שייך לסתור זאת, כי, אע"פ שעתה מבין הוא את הדבר, מ"מ, כיון שהבנתו היא מצד ענין ההשגה, וכל השגה היא בהגבלה, הרי אפשר שבמשך הזמן יבין באופן אחר; משא"כ כאשר אדם רואה דבר – הרי כיון שהוא בעצמו ראה את עצם הדבר, הרי זה מתאמת אצלו באופן שלא שייך לסתור זאת¹⁶.

ועד"ו בנדוד"ד, ברוחניות הענינים: אילו היתה הכניסה לא"י ע"י משה רבינו – ה' זה באופן של ראי', שהיא ללא הגבלה, כך, שאין נתינת מקום לגלות.

והנה, החילוק בין ראי' ושמיעה הוא גם בסדר תפיסת וקליטת הדבר:

הסדר בשמיעה (השגה) הוא – שתחלה שומע את הפרטים, פרט אחד, ולאח"ז פרט נוסף ופרט נוסף וכו', ולאחר שנקלטים אצלו כל הפרטים, הנה מכל הפרטים יחד מתגבש הכלל והנקודה שבהם. משא"כ בראי' הסדר הוא – שכאשר מביט על הדבר אזי רואה לכל לראש את הכלל ועצם הענין, ולאחרי כן עומד הוא גם על הפרטים שבדבר¹⁷.

ועד"ז בענינינו:

אצל משה, בחי' ראי', ה' הסדר שתחילה פעל משה בעצמו את ענין המקיף, שבזה פעל כבר כיבוש כל א"י בכללות, בערכו, ולאח"ז באה פעולת המרגלים בפנימיות, שזהו"ע הפרטים הבאים לאחרי הכלל.

משא"כ אצל יהושע, בחי' שמיעה – התחיל כיבוש הארץ ע"י המלחמה בפועל לאחרי שילוח המרגלים (שהרי שילוח המרגלים ה' רק בחי' מקיף הנותן כח בפנימי, אבל לא ה' בזה התחלת הכיבוש עצמו כמו בהמרגלים דמשה שעל ידם התחיל ענין הכיבוש בפנימיות), היינו, שהתחלת הכיבוש היתה מהפרטים¹⁸.

ה. והנה, כל סיפורי התורה הם הוראה בעבודה בכל זמן, וכן הוא גם בנוגע לסיפור המרגלים דמשה, שהוא הוראה בעבודה גם עתה. ולכן, אף

(19) ראה תניא רפמ"ב.

(20) ראה שמו"ר פ"ב, ד"ו. זח"א רנג, א. שער הפסוקים פ' ויחי מט, יו"ד. תו"א ר"פ משפטים.

(21) ישע"י מ, ה.

(16) ראה גם תו"מ ח"כ ע' 227. וש"נ.

(17) ראה גם תו"מ חכ"ד ע' 182. וש"נ.

(18) קטע זה אינו ברור (הזנו"ל).

* * *

עצים – שהקיש שני עניני עבודה אלו זה לזה, וחקר איזה מהם נעלה יותר: מחד גיסא – ישנה מעלה בעבודת הבריורים, דמכיון שישנם כמה העלמות והסתרים, והאדם צריך להתייגע ולהילחם כנגדם כו', הרי "לפום צערא אגרא"²⁹; אבל לאידך גיסא, כשאדם מתעסק עם הבריורים, הרי "כל המתאבק כו"³⁰, ובפרט שלפעמים אפשר שייכשל ח"ו. והנה, שקלא וטריא זו מצד עצמה יש לה מקום, ומה שנחשב לו הדבר לחטא ונענש על כך – הרי

ו. דובר אודות חטא המקושש (שבסיום הפרשה), ש"לשם שמים נתכוין"²² – שאף שבפועל לא עבר עבירה²³, כיון שהיתה זו מלאכה שאינה צריכה לגופה (שהרי כוונתו היתה רק כדי לפרסם שחיוב שמירת שבת הוא גם במדבר²⁴), מ"מ נתחייב מיתת בית-דין, כיון שמתחשבים רק במעשה שעשה בפועל ולא בהכוונה²⁵ – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר

מצד הקבלת-עול והביטול אינו חושב כלל אודות עצמו, אלא כל מחשבתו היא למלאות רצונו ית', ולכן אין אצלו חילוק בין סוגי העבודה, ובלבד שמקיים את רצון העליון

זה משום שעשה זאת ביום השבת: יום השבת הוא כולו בחי' "עץ החיים", ואין בו מקום כלל לענין הבריורים שמצד עץ הדעת. וכידוע³¹ שביום השבת עולה גם הגשמיות למעלה, ועד שהגשמיות עצמה (היא לא רק "לשם שמים", אלא היא בעצמה) נעשית מצוה וקדושה, שהרי שבת מצוה "לענגו בעונג אכילה ושתי"³². וזהו גם ענין חטא אדה"ר שאכל מעץ הדעת בערב שבת, ולא המתין עד שבת, שאז הי' מקדש על יין מעץ הדעת, ולא הי' נגרם עי"ז קלקול³³ – כי בשבת עץ הדעת הוא בעלי', שמתעלה ונכלל ב"עץ החיים".

ולכן לא שייך הענין ד"מקושש עצים" ביום השבת, כיון שביום השבת בחי' "עץ הדעת" נכלל ב"עץ החיים".

וזהו גם דיוק הלשון "לשם שמים נתכוין": "שם" הוא בחי' מלכות, שהו"ע הבריורים ("עץ הדעת"), ו"שמים" הוא בחי' ז"א שלמעלה מבריורים ("עץ

שליט"א"²⁶ (באידיש), ונדפס בלקו"ש חכ"ח ע' 93 ואילך.

ז. והנה, איתא בזהר²⁷, שחטאו של המקושש הי' שהקיש עץ החיים ועץ הדעת לידע "הי מינייהו רב על אחרא". וביאור הענין²⁸:

"עץ הדעת" – ענינו עבודת הבריורים, ו"עץ החיים" הוא למעלה מהבריורים. וענין המקושש

(22) מדרש – הובא בתוס' ב"ב קט, סע"ב.

(23) שהרי לולי זאת, לא מהני מה שכוונתו לשם שמים, כיון שזוהי מצוה הבאה בעבירה.

(24) כיון שיש מקום לקס"ד שחיוב זה הוא רק בא"י, דכיון ששם ישנה המציאות ד"הזורע והחורש כו", לכן ישנו חיוב שביתה ממלאכות אלו, ומשום זה נקבע חיוב שביתה לגמרי גם מכל שאר המלאכות, משא"כ במדבר שלא עסקו במלאכת הארץ כו'.

(25) כדכתיב (שמואל"א טז, ז) "האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב", ולכן "אין לו לדיין אלא מה שעניו ראוות" (סנהדרין ו, סע"ב. וש"נ), דאל"כ יטענו כל חייבי מיתות טענות אלו.

(26) בשילוב עם שיחת מוצש"ק פ' ראה תשל"ט.

(27) ח"ג ריש פרשתנו (קנז, א).

(28) ראה גם ד"ה ויהיו בני" במדבר גו' – לקו"ת פרשתנו מב, סע"ב ואילך. אוה"ת (הוצאת תשנ"ז) שם בהוספות ע' 92 ואילך. ד"ה זה דש"פ שלח, מבה"ח תמוז תשי"ג (תו"מ ח"ט בתהלתו). וש"נ.

(29) אבות פ"ה מכ"א.

(30) ראה תניא ספכ"ח.

(31) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות לא תבערו אש בסופה (דרמ"צ ז, א ואילך).

(32) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב. וש"נ.

(33) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 133. וש"נ.

ט. בסיום הפרשה - לאחר פרשת המקושש - נאמרה פרשת ציצית. ואמרו רז"ל³⁸ בטעם סמיכות הפרשיות: "אמר הקב"ה למשה מפני מה חילל זה את השבת ... כי בכל ששת ימי חול יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו, ורואה אותם וחוזר ממעשיו, אבל עכשיו ביום השבת שאין לו תפילין בראשו ובזרועו, לכן חילל זה את השבת. באותה שעה א"ל הקב"ה למשה, משה צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בו בשבתות וימים טובים, זה מצות ציצית."

והענין בעבודה: ענין התפילין הוא שעבוד המוח והלב³⁹, שהו"ע קבלת-עול שלמעלה מטעם ודעת. ויש מקום לחשוב, שהצורך בקבלת-עול ומסירות-נפש הוא דוקא כשעומדים במדרגה תחתונה בטעם ודעת, בזמן שאין גילוי אלקות בכחות הפנימיים; אבל כאשר ישנם גילויים נעלים, ואין העלמות והסתרים כו' - אזי אין צורך בקבלת-עול.

ועל זה באה ההוראה - שגם ביום השבת, שבו אין מתעסקים בעובדין דחול, וישנה השגה באלקות ותענוג אלקי (שזהו כללות ענין השבת) - גם אז יש צורך בשמירה.

והשמירה היא ע"י ענין הציצית:

במצות ציצית ישנם הטלית והציצית, שענינם מקיף ופנימי. אבל המצוה עצמה היא הציצית ולא הטלית, ומ"מ, הציצית צריכים להיות תלויים בטלית דוקא⁴⁰.

וכמשנ"ת בהמאמר, שהתכלית היא בהעבודה הפנימית, אבל היסוד לזה הוא רעותא דליבא ומס"נ. - מס"נ היא יסוד העבודה ותכלית העבודה, אבל העבודה עצמה היא פנימיות⁴¹.

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז, ה'תשי"ט - תורת מנחם כרך כו עמ' 51 ואילך)

החיים"), וענין העבודה הוא לייחד בחי' שם עם בחי' שמים, יחוד זו"ן³⁴.

ח. ביאור הענין בעבודה:

החשש שע"י ההתעסקות ב"עץ הדעת" אפשר להכשל כו' - הרי זה רק ללא ענין השבת, אבל כשמאיר בחי' שבת שלמעלה מהעולמות - אזי אפשר להתעסק גם עם "עץ הדעת", ואעפ"כ לא ליפול ח"ו.

כלומר: כאשר מאיר אור הגבול השייך לעולמות, שענינו בעבודה הוא העבודה ע"פ טעם ודעת - אזי ישנם שני עצים שבכל אחד מהם יש מעלה כו'. אבל כשמאיר בחי' שבת שלמעלה מהעולמות, ובעבודה הו"ע הקבלת-עול ומסירות-נפש שלמעלה מטעם ודעת - אזי אין מקום כלל להתבוננות איזה מב' עניני העבודה נעלה יותר.

ועפ"ז יש לבאר הלשון הידוע בלקו"ת³⁵ "אלו נצטוו לחטוב עצים" (שגם אז ה' מקיים את המצוות באותה חיות כשם שאנו מקיימים מצוות שעל ידם נעשים המשכות) - דלכאורה למה נקט הענין דחטיבת עצים דוקא³⁶ - כי, בלשון "עצים" כוונתו לרמז על עץ החיים ועץ הדעת, שמצד ענין הקבלת-עול, אין מקום לשקו"ט איזה מב' ענינים אלו נעלה יותר (כפי שהוא בעבודה שמצד טעם ודעת), אלא שניהם בשוה.

והיינו, שנוסף לכך שמצד הקבלת-עול והביטול אינו חושב כלל אודות עצמו, אלא כל מחשבתו היא למלאות רצונו ית', ולכן אין אצלו חילוק בין סוגי העבודה, ובלבד שמקיים את רצון העליון, אלא עוד זאת, שכאשר ישנו היסוד דקבלת-עול, הנה גם בענין הגילויים לא נחשבת העבודה ד"עץ הדעת" לירידה לגבי העבודה ד"עץ החיים", מצד הנתינת כח של המקיף. וע"ד המבואר לעיל בענין יום השבת, שבו אין מקום לחשוש מ"עץ הדעת"³⁷.

* * *

38) תדבא"ר פכ"ו. הובא באוה"ח פרשתנו טו, לו.

39) שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם ס"א. תניא פמ"א.

40) ראה גם שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז תשי"ג ס"ד (תו"מ

ח"ט ע' 13).

41) חסר סיום הענין - אודות הציצית והתכלת כו' (המור"ל).

34) ראה אוה"ת קרח ע' תרצו. סה"מ תרל"ב ח"ב ס"ע שעו ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' מ.

35) פרשתנו מ, א.

36) ראה גם לקו"ש חכ"ב ע' 13 ובהערה 45.

37) חסר ביאור דיוק הלשון "חטיבת עצים" (המור"ל).

תיכף ומיד נכנסים לארץ

לא מסתפקים בגאולה רוחנית

...ישנו גם התוכן דפשוטות הכתובים – "והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש", כניסה לארץ ישראל בפשטות ובפועל, בגאולה האמיתית והשלימה עליידי משיח צדקנו. אמנם העבודה הקשורה עם ארץ ישראל הרוחנית – עבודה נעלית היא, אבל אף על פי כן, אין להסתפק בכך ח"ו, יש לדעת שהעבודה הקשורה עם ארץ ישראל הרוחנית היא הכנה לקראת הכניסה לארץ ישראל כפשוטה, בפועל ממש.

וכמו כן בנוגע לעניין הגאולה – שאין להסתפק בגאולה רוחנית בלבד, אלא העיקר הוא – גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

וכידוע הסיפור שכאשר אדמו"ר הצמח צדק אמר בקשר להדפסת ה"ליקוטי תורה" שזהו עניין של גאולה – השיב בנו וממלא מקומו, נשיא ישראל שצריכים ורוצים את הגאולה כפשוטה! הדפסת ה"ליקוטי תורה" היא אמנם עניין נעלה ביותר, עד לתכלית העילוי – "ידעתיו הייתיו", אבל אף על פי כן, תכלית הכוונה היא – "טובה הארץ מאד מאד", "ארץ זבת חלב ודבש" כפשוטה. [...]

אלא שבני ישראל עצמם לא יצטרכו להתייגע בכל עניינים אלו, כמו שכתוב "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם גו'", ואילו בני ישראל יקבלו את הכל מן המוכן.

[...] בכניסה לארץ שתהיה בגאולה האמיתית והשלימה – יקוים היעוד "ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם גו'", היינו, שכל העניינים יהיו מן המוכן, ללא צורך ביגיעה כלל, בדוגמת העניין ד"זבת חלב ודבש".

(התוועדות תשמ"מ כרך ג, עמ' 1974 והלאה)

קרובים אנו ביותר וביותר!

כאשר חושבים אודות אריכות הגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה (מאז חורבן בית שני, מלבד שנות הגלות שלפני זה כו'), אשר לאחרי כל אריכות הגלות וקושי הגלות, ולאחרי הבקשה והצעקה "עד מתי", עדיין לא בא – עלול יהודי ליפול ברוחו, חס ושלום.

הנה על זה אומרים לו:

דבר ברור הוא שתיכף ומיד נכנסים לארץ – בכל שכן וקל וחומר מההדגשה שבפרשתנו בסמיכת פרשת נסכים לפרשת מרגלים, שתיכף ומיד לאחרי גזירת המרגלים, כשראה הקב"ה את נפילת הרוח כו' דבני ישראל, "בישר להם שיכנסו לארץ", ועל אחת כמה וכמה בימינו אלו, שקרובים אנו ביותר וביותר לכניסה לארץ (לא רק כבזמן יהושע, אלא) בתכלית השלימות.

(שיחת ש"פ שלח תשמ"ז, התוועדות תשמ"ז כרך ג, עמ' 544)

עיונים ב'יחידות' האדמו"ר מגור

האם צריכים להקדים את לימוד הלכות גיטין להלכות קידושין ולמה שינו הפוסקים את הסדר? • למה התאמץ ר' חייא לצוד בעצמו צביים ולכתוב בעצמו מגילות החומשים?

בשנת תשמ"ז הכנתי לדפוס את הספר 'בצל החכמה' שיצא לאור בחודש תשרי תשמ"ח, שם (בעמודים 56-32) נדפסה הרשימה בעיבוד-חפשי ובתוספת מראי מקומות והערות (כשהבאתי את הספר לרבי בכ"ה מרחשון תשמ"ח ע"י המזכירות כתב לי הרב בפתק בכתב-יד קדשו "נת' ות"ח"). במלאות שלושים שנה לביקור (תשס"ז) ערכת מחדש - ביתר דיוק - את הרשימה בכח סעיפים, ופירסמתיה ברבים בתוספת מרובה של ציונים מ"מ והערות. גרסתה העדכנית ביותר נדפסה ב'פרדס חב"ד' גליון 18 עמודים 42-7.

תוכן העניינים:

פתיחה בדברי תורה: (א) החידוש בנוסח אדמו"ר הזקן ב"תפלת הדרך" (ב) לימוד הוראה ב"כוללים" (ג) מעלת מצוה שאי אפשר לעשותה בידי אחרים שדוחה תלמוד-תורה אפילו מכשירי (של המצוה) (ד) ההכרח להתעסק בהפצת היהדות - ולהדריך ברוח זו את אברכי הכוללים (ה) הוצאה לאור של כתבי ומנהגי אדמו"ר גור (ט"א) ביאור הענין ד"חידוש" בתורה, אף שכבר נמסר למשה בסיני (י"ג) תחיבת פתקים בין אבני הכותל המערבי (יד). "זכר" להקהל בדורנו (טו) המיוחד בברכת כהנים (טז) חידוש החסידות וה"רעש" בענין אהבת ישראל (יז) חביבות ישראל אצל הקב"ה (כ"א) הלימוד דקטן וגר קודם זמן החיוב מוכרח על-דרך מכשירי מצוה (כ"ג) על דבר גרים (כ"ה) המשך בענין הנסיעה

כ"ד אייר תשל"ז ביקר אצל הרבי ב'יחידות' הרה"צ רבי יעקב אלטר שליט"א בנו של ה"לב שמחה" שבחודש אדר של אותה שנה החל לשמש באדמו"רות עם פטירתו של אחיו ה"בית ישראל" (בב' אדר). ב'יחידות' של האדמו"ר הנוכחי מגור שליט"א דובר על שלל נושאים: תורניים, הלכתיים וציבוריים - והיא הקיפה נושאים הקשורים בתורה, עבודה (תפילה) וגמילות-חסדים; קודשא-בריך-הוא, אורייתא וישראל.

לאחד הנושאים שדובר בה - אף התייחס הרבי בשבת הסמוכה לביקור. ברשימה (חלק א) שלפנינו נסקור בקצרה את נושאי היחידות ונבחן מספר נקודות ממנה.

*

הביקור התקיים ביום חמישי כ"ד אייר תשל"ז, וה'יחידות' החלה בשעה 9:32 בערב ונסתיימה בשעה 11:03.

אחד ה'תמימים' מתלמידי ישיבת תומכי תמימים המרכזית ב-770 מסר לאחד מהמלווים של האורח שליט"א מכשיר-הקלטה, ובזכותו נשמרו הדברים. אחר הביקור תמללו כמה מהתמימים את הדברים ופרסמום כ"רשימה פרטית בלתי מוגה". כשהגיעה הרשימה לארץ-הקודש היא הופצה ברבים כמות שהיא. תקופה קצרה לאחר-מכן תרגמה אחד התמימים משיבת תומכי-תמימים בכפר חב"ד ללשון-הקודש בצורה די מילולית.

להפצת היהדות (כו"ז). סיום (כח).

קידושין או גיטין, מה קודם?

הרבי העלה (נדפס בסעיף ג') את נושא המחסור ברבנים בארצות הברית וכן ברחבי ארץ הקודש והתעניין בנושא הלימוד לצורך קבלת סמיכה להוראה (רבנות). הר"י השיב כי ישנם אברכים הלומדים "יורה דעה". הרבי התעניין: מה עם גיטין וקידושין? והר"י השיב: קידושין אפשר לסדר, אך גיטין לא.

וכאן השמיע הרבי חידוש גדול לכאורה:

מכך שהגמרא (קדושין ו, א, יג, א.) משווה את שני הדברים יחד – "כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין כו" והסדר הוא, קודם גיטין ואחר כך קידושין – נמצא, אפוא, שקודם צריך להיות בקי בגיטין ולאחר מכן בקידושין!

והנראה בכוונת דברי הרבי:

שהרי בפוסקים הוקדמו קידושין לגיטין, כך ברמב"ם בספר נשים, שסידר: (1) הלכות אישות (שכוללים הלכות קידושין) (2) הלכות גירושין. בטור הסדר: הלכות פו"ד, קידושין, כתובות, גיטין. ובשו"ע הסדר: הלכות אישות, קידושין, כתובות, גיטין.

אבל בש"ס באו המסכתות גיטין ואח"כ קידושין, וזהו (עפ"י דברי הרמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות הובא בתוספות יום טוב ריש קידושין) בעקבות הנאמר בתורה שבכתב (תצא כד א"ב) "וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו... והלכה והיתה לאיש אחר" וראה ברכות ב, א (נזיר ב, א): תנא אקרא קאי.

[וידועים דברי הרמב"ן (פירושו לשיר השירים א, יא) "שתורה שבעלפה נאצלת מן תורה שבכתב והוא המעמיד אותה" והרקאנטי "ועל כן בכל מקום יבקשו רז"ל בדבריהם ראי' מן הכתוב" (פי' עה"ת יתרו ז, ב)]

לגופו של לשון הש"ס – הנה כבר המהרש"א, והעיון יעקב (על העין יעקב) והבן יהודע עמדו על דיוק הגמרא בסדר גיטין ו(אח"כ) קידושין.

אמנם הרבי סבור בהתאם לפסקי דין הרמ"א יורה דעה סימן רמב סעיף יד, אחר שהביא דעת

המחמירין ("ויש אומרים דמי שאינו מוסמך ל"מורינו" ונותן גיטין וחליצות אין במעשיו כלום ויש לחוש וכו'") שכתב:

"ויש חולקין ומקילין (שו"ת הריב"ש) יש להקל כו' ועוד נ"ל (=נראה לי) שמותר לתת "מורינו" לאחד שיסדר גיטין וכו' עכשיו אינו אלא נטילת רשות בעלמא ושרי" [ולא כמ"ש בשו"ת דבר שמואל (אבוהב) שאלה יז. שו"ת כנסת יחזקאל סימן סג – שהחמירו, וכן בט"ז אבן העזר סימן מט סעיף ג דדוקא להורות אסור אבל לסדר קידושין מותר, חוץ מגט שאפילו סידור הגט אסור] (ראה 'הערות וביאורים – אהלי תורה' דש"פ בשלח יו"ד שבט תשנ"ט עמ' 37-38 וש"פ וישלח יד כסלו תשס"ב עמ' 75).

וכמובן שכוונת הרבי שאכן ייטלו סמיכה – אחר לימוד ושימוש כו' – כפשוטו גם על גיטין, וק"ל.

נוסף לכך שהורה פעם למסדר קידושין ללמוד (על-כל-פנים סימן אחד מ) הלכות גיטין (נוסף להלכות סידור קידושין) כדי שמסדר החו"ק יהיה בגדר יודע "בטיב גיטין וקידושין".

אמנם בעיקר כוונת הרבי להדגיש:

סדר הלימוד בגמרא הוא קודם גיטין ואח"כ קידושין, ורב הרי מקבל כוחו מהתורה, ולכן נדרש מלכתחילה לימוד התורה בסדר זה. וכפי שנהגו המסמיכים בכתבי ההסמכה להוראה להדגיש "ומצא [=הנסמך] [כדי מדתו (1) בש"ס (2) ובפוסקים".

– אלא שהפוסקים מביאים מה שמוקדם יותר במציאות.

לימוד זכות על הרבנים

ויש להוסיף בזה עפ"י רוחניות הענינים: הסדר ד"גיטין וקידושין" מתאים לסדר הכתוב "סור מרע" – גיטין – ואח"כ "ועשה טוב" – קידושין – (ואחר שיעשה גיטין לכוחות היצר הרע וכוחות הטומאה מקרבנו אז יעשה קידושין לכוחות היצר הטוב" – לשון ה'בן יהודע').

וסדר עבודת ה' הרגיל הוא שאי אפשר לדלג על סור-מרע ולהקדים את ועשה טוב (ראה תניא

אבל מתחילת גידול הכותנה היה לשם תורה ולמצוה. שכל אחד נעשה לומד ומלמד שהוא מעלה העליונה בתורה.

ומעין זה אבל באופן אחר קצת ביאר ב'העמק דבר' עה"פ יתרו יט, ב:

משום שרצה ר' חייא להגדיל כח קדושת המגילות כדי שיהי' בכחן לפעול בלב התינוקות בשפע יתירה על כן הוחל להקדיש פעולותיו לשם קדושה הרבה לפני השעה ההכרחית ע"פ דין כו'. הרבי עצמו התייחס בשיחת ש"פ בהר"ב חוקותי תשל"ז [בשבת הסמוכה לביקור זה] כשחידד את התמיהה: וכי לא היה יכול למוסרם לאחד מתלמידיו או עבדיו שיתעסק בהכנות (על כל פנים היה לו להשתמש במי שאינו יושב אהל)?

הרבי הסביר: מצד עבודת ה' מסודרת שעל' פי טעם ודעת נכון, שאין "הכשר מצוה" כו' תכלית וחשיבות לעצמו - אבל מצד רצון העליון (מהקב"ה עצמו) שבזה, אין שום חילוק בין המצוה גופא (שנמשך על ידה אלוקות) והכשר מצוה וכאשר יהודי נמצא במצב של ביטול לרצון העליון (למעלה מטעם ודעת שלו) אין אצלו נפקא מינה במה הוא רצון העליון.

כך היה אצל ר' חייא שמצד הביטול לרצון העליון, היתה אצלו אותה התמסרות והתלהבות בענייני הכשר מצוה, והכשר להכשר מצוה, כמו במצוה עצמה (על פי לקו"ש כרך יז עמ' 385).

ביאור זה הצטרף להתייחסויות נוספות שהשמיע הרבי לסיפור זה:

כך לדוגמא, בשיחת יו"ד שבט תשל"ד ביאר הרבי:

ר' חייא היה כל כך מסור לענין זה (כל מציאותו היתה חדורה בענין) באופן של "ולדבקה" - כדי שענין זה אכן יתבצע ולא תהי' ח"ו מציאות של "תשכח תורה מישראל".

והביאור בזה בפשטות:

כדי שהענין יתבצע כדבעי יש להתמסר לכך מתחילתו ועד סופו - ואי אפשר לסמוך על אחרים שחלק אחד יבצע פלוני, ואת צידת הצבי יבצע זולתו, כתיבת החומש על ידי שלישי, לימוד המקרא על ידי רביעי ולעצמו ישאיר רק את לימוד הענינים העמוקים (שכן זה א"א ע"י אחר), שכן אז הענין לא יתבצע בפועל!

פי"ז), ולכן "גיטין" ואח"כ "קידושין".

אמנם, הרבי ביאר כמה פעמים (ראה התוועדויות תשמ"ח ח"ב עמ' 571; וראה גם תורת מנחם כרך נח עמ' 92 ואילך) ש"בכחם של ישראל לשנות ממה שכתוב בתורה כו'" (ראה מכות כב, ב ובחידושי אגדות למהרש"א) ו"להדגיש בעיקר הענין ד"עשה טוב".

ולכן אולי אפשר ללמד זכות על הרבנים בדורותינו שבקיימים יותר בקידושין מבגיטין. [ולהוסיף: בכמה דפוסים ישנים של הש"ס - מופיעה מסכת קידושין בראש סדר נשים ועכ"פ קודמת לגיטין; וכן מובא במאירי. ועוד - אבל בהקדמת הרמב"ם מפורש אכן שגיטין קודמת לקדושין]

גדולים מעשי חייא

באותה הזדמנות (סעיף ה') התייחס הרבי למסופר בגמרא (כתובות קג, ב. בבא מציעא פה, ב) בעובדת הנהגתו של ר' חייא שזרע בעצמו זרעוני פשתן קלע מהם רשתות ומכמורות, צד צביים, האכיל בשרם ליתומים והתקין מעורותיהם קלפים, עליהם כתב חמשה חומשי תורה וסבב במקומות בהם לא היו מצויים מלמדי תינוקות, לימד חמשה ילדים - לכל ילד חומש שכל אחד לימד עמיתו, וכן ששת סדרי משנה ודאג שלא תישכח תורה מישראל.

ואמר הרבי:

העובדה שר' חייא לימד בעצמו התלמידים - מובנת שכן זו מצות עשה מן התורה "על כל חכם וחכם מישראל ללמד כו' התלמידים" אולם לא מצינו שמכלל המצוה "היה החיוב לעסוק בעצמו בכל ההכנות הדרושות לכך, כצידת הצביים כו' וכתבת חמשה חומשי תורה!"

והעיקר:

רבינו הקדוש (ר"י הנשיא) הכריז על הנהגה זו "כמה גדולים מעשי חייא!"

והנה המהרש"א בחידושי אגדות ב"מ שם ד"ה א"ל ר"ח) ביאר כך: שכל מעשה הזה לתורה הוא מתחלה לשם-שמים ולא היה בו שום שיתוף דבר-אחר וכוונה אחרת שלא לשם-שמים כי אילו קנה בהמה לעורה היה מצד המוכר שיתוף דבר אחר

וכו', כדי להבליט בכך את גודל החשיבות והנחיצות
 דחינוך ולימוד עם תינוקות מישראל!
 והוסיף בש"פ וישב תשמ"ה (התוועדות
 תשמ"ה כרך ב' עמ' 972):

כאשר אדם שולח שליח, הרי אם הדבר נעשה
 בשליחותו, יש בזה אמנם כח המשלח, ובנידון־דין
 מכיון ש"שלוחו של אדם כמותו" הרי בנוגע לפעולה
 על הזולת היתה נפעלת הפעולה מעין פעולת אדם
 גדול (כמו ר' חייא).

אמנם בנוגע לתועלת אצל האדם הפועל – הי'
 צורך שכח המעשה שלו יהי מונח בענין זה (מה'
 שאין־כן כאשר שולח שליח – אין הדבר חודר בכח
 העשי' שלו, ועובדה שיכול לעסוק באותה שעה
 בענין הפכי).

ו"תורתו מתי נעשית" היתה השאלה גם בימי
 ר' חייא (יו"ד שבט תשל"ד) אבל (השיב הרבי
 ביו"ד שבט תשל"ח) ידועה ההבטחה ש"מאיר עיני
 שניהם ה"!"

ויש מקום לציין את הנאמר במהר"ל מפראג
 (חידושי אגדות לב"מ פה) "כי רבוץ תורה לאחרים
 הוא עוד יותר שכל נבדל מן פלפול התורה, וזה
 ההבדל ידוע כי המשפיע תורה לזולתו יושב
 בשיבה של מעלה. ולא כן מי שלומד בעצמו".

בשיחת תשל"ד הצביע הרבי על העובדה
 שר' חייא כבר לימד את התלמידים, שכל אחד
 מהם לימד את חברו, מחדיר בו את החיוניות
 וההתלהבות עבור תורה!

ובהזדמנות נוספת ציין, כי מהעובדה שכל
 אחד מהתלמידים לימד חומש את חברו רואים
 שבהתחלת החינוך כבר הורה להם שהנהגתו של
 כל אחד מהם צריכה להיות באופן ד"נרות להאיר"
 (התוועדות תשמ"ג ח"ב עמ' 709)!

והבהיר הרבי ביתר פירוט בשיחת יו"ד שבט
 תשל"ח (כרך א' עמ' 431 ואילך): רואים בפועל,
 שגם אם השליח יהיה נאמן בשליחותו לא יוכל
 השליח לבצע זאת באותה מדה של הידור זריזות
 וחיוניות (התלהבות) כמו שזה אצל המשלח שהרי
 להשליח אין אותה הבנה והשגה בגדלות התורה
 (הן תורה־שבכתב – חומשים, הן תורה־שבעל־פה
 – ששה סדרי־משנה) כפי שזה אצל המשלח.

ולכן נדרש ר' חייא להניח את לימודו האישי
 בתורה ולצאת מבית המדרש אל השדה לצוד צבי,
 ולאחר־מכן להכין קלף מעורו ולכתוב חומשים
 ומשניות וכו'.

וכן ראינו אצל בעל ההילולא (דיו"ד שבט)
 את התמסרותו בכו"כ פרטים בנושאים שיכלו
 להתבצע ע"י שליחים אך אעפ"כ במקום שהיתה
 לו אפשרות פעל בגופו בבחינת "מצוה בו יותר
 מבשלוחו".

גם הפרטים

בשיחת ש"פ שמות תשל"ו (שיחות קודש
 תשל"ו כרך א' עמ' 377):

מסיפור זה למדים שיש לבצע בעצמו כל
 הפרטים ולכן צד בעצמו הצבי משום שרצה שגם
 פרט זה יתבצע על ידו,

וההוראה מזה גם בנוגע לקירוב יהודים שאין
 להמתין עד שפלוני יפגש בזולת ויביאנו אליו שהוא
 ישיפע עליו כו', אלא עליו לצאת בעצמו לפגוש
 יהודי ולקרבו וכו'.

את התועלת בהנהגה זו הסביר הרבי מספר
 שנים לאחר־מכן בש"פ וישב תשמ"ג (התוועדות
 תשמ"ג כרך ב' עמ' 709):

הטעם שר' חייא השתדל בעצמו לצוד צביים

פרשת שלח

וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת (טו, לב)

לשם שמיים נתכוון, שהיו אומרים ישראל: כיוון שנגזר עליהן שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים שוב אין מחוייבין במצוות, עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים (מדרש, הובא בתוספות בבא בתרא קיט)

לכאורה לא מובן: וכי למה יעלה על הדעת שאי הכניסה לארץ ישראל די בה כדי להפקיע מחובת קיום המצוות?

ההסבר הוא: העבודה העיקרית במדבר הייתה לימוד התורה, שהיא עבודה רוחנית הנעשית במחשבה ובדיבור, כמאמר (מכילתא בשלח טז) "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן". רק לאחר הכניסה לארץ נעשתה העבודה העיקרית במעשה – קיום המצוות בגשמיות. המרגלים, בחטאם, לא רצו להיכנס לארץ, מכיוון שהעדיפו להישאר במדבר ולעסוק בעבודה רוחנית.

נמצא, אפוא, כי יש נתינת מקום לסברה לפיה, כיוון שלבסוף נגזר על ישראל "שלא ליכנס לארץ ממעשה מרגלים", הרי ששוב אין הם שייכים כלל לקיום המצוות במעשה, וכל עבודתם היא בלימוד התורה.

(ליקוטי שיחות כרך כח עמ' 93)

פרשת ציצית

בעת מאסרו של הרבי הרי"צ בשנת תרפ"ז, נכנסו פקידי בית הסוהר לתאו כדי לצלמו. הרבי, שהיה אז באמצע תפילתו, רמז להם בידו שלא להפריע לו, והם עזבו את החדר. כעבור זמן מה חזרו הפקידים, והרבי, שבינתיים סיים את התפילה, התיישב כשהכיפה לראשו, ופרש את הטלית קטן כך שייראו את כל ארבע הכנפות. הפקידים לא היו שבעי רצון מכך, ואמרו לרבי שיצניע את הציצית. אולם הרבי השיב בהחלטיות ובנחישות: רצונכם לצלם אותי? צלמו אותי כפי שאני נראה!... וכך עשו...

(שיחת י"ב תמוז תשכ"א. תורת מנחם תשכ"א (לא) חלק ג, עמ' 120)

וזכרתם את כל מצוות ה' (טו, לט)

שמנין גימטרייה של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים, וחמישה קשרים – הרי תרי"ג (רש"י)

למרות שכל תרי"ג המצוות נרמזות בציצית, בכל־זאת יש צורך גם בטלית. שכן הטלית היא לבוש המקיף וסובב את האדם מבחוץ, רמז לבחינה על־שכלית, שלא ניתנת לתפיסה שכלית והגיונית. יש לדעת ולזכור תמיד שתרי"ג המצוות יוצאות ומדרגה שהיא למעלה מהשכל.

(לקוטי שיחות כרך ב עמ' 324)

אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (טו, לט)

מדוע הקדים הכתוב "לבבכם" ל"עיניכם", הרי הסדר הוא שהעין רואה ואחר־כך הלב חומד? אלא לפעמים מרגיש אדם בליבו 'המשכה נעלמה' לרע, היינו פריקת עול מלכות שמים פנימית, וזוהי סיבה לראיית העין במקום שאין צריכים לראות, וראייה זו מביאה לאחר מכן לידי חמדת הלב בגלוי.

(ספר המאמרים תשי"א עמ' 338)

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו

רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת (פרק ג משנה ט)

והנה... צריך להיות לימוד האדם בהקדמת עניין היראה וקבלת-עול...
ובזה גופא ישנם שני אופנים – לימוד נגלה דתורה, ולימוד פנימיות התורה:
בלימוד נגלה דתורה – יראתו רק קודמת לחכמתו, ואילו בשעת הלימוד עצמו, היראה היא בהעלם.
אבל בלימוד פנימיות התורה – לא זו בלבד שיראתו קודמת לחכמתו, אלא גם לאחר הקדימה, בשעת
הלימוד עצמו, הרי כיוון שהלימוד אינו אודות "שניים אחזין בטלית" וכיוצא-בזה, אלא אודות ענייני
אלקות, עניין הספירות, השתלשלות העולמות וכו', אזי גם בשעת הלימוד ישנו עניין היראה.
זוהי המעלה שבפנימיות התורה על נגלה דתורה... שבנגלה דתורה, הנה בשעת הלימוד חושבים אודות
ענייני העולם, ובמילא עניין האלקות הוא בהעלם, ואילו בפנימיות התורה, הנה בשעת הלימוד וההבנה
וההשגה גופא מונחים בענייני אלקות.
ועל זה אמרו חז"ל "המאור שבה מחזירו למוטב" – כיוון שגם הלימוד עצמו (נוסף על ההקדמה ללימוד)
הוא עניין של יראת שמים. וזהו שיראה עילאה היא באותו מקום כמו חכמה עילאה.

(תורת מנחם כרך כא, עמ' 225-226, בלתי מוגה)

החילוק בין תורה שבכתב לתורה שבעל-פה הוא: תורה שבכתב היא למעלה מעניין של שכל. הכול
יודעים, שאת התורה שבכתב נתן הקב"ה למשה רבינו בהר סיני, ומוכן מאליה שהגישה לתורה שבכתב היא
לא מתוך חקירות ופולפולים של שכל אלא מתוך אמונה.
לעומת זאת, התורה שבעל-פה ענינה לבאר בסברות של שכל את העניינים שנאמרו בקיצור בתורה
שבכתב, וכן ללמוד ממנה דינים שלא נאמרו בתורה שבכתב בפירוש, על-ידי השוואות וראיות שכליות.
[... יכולים לטעון:]

הייתכן? אילו היה מדובר בעניין של תורה שבכתב, לא ניתן הדבר לשכל; אבל מכיוון שבתורה שבכתב
לא נאמר דין זה בפירוש, אלא זהו עניין של תורה שבעל-פה, שניתנה לשכל, והרי הפוסקים שפסקו דין זה
בדור שלפניו פסקו כך, לכאורה, רק משום שהיו להם ראיות שכליות על כך, וכיוון שאצלו, בשכל שלו,
מתקבל באופן אחר – מדוע עליו להתחשב עם הפסק שלהם?
והמענה לזה, שגישתם של ישראל גם לתורה שבעל-פה היא – אמונה ויראת שמים, כמאמר רז"ל: "כל
שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת". ודאי שצריכה ומוכרחת להיות "חכמתו", שהרי זהו ענינה
של תורה שבעל-פה, חכמה ושכל; אבל מתי "חכמתו מתקיימת", מתי יכול להיות לחכמה קיום – בשעה
ש"יראת חטאו קודמת לחכמתו", כאשר יראת-החטא היא אצלו לפני והקדמה להחכמה.
...מה שאין כן כאשר מתחילים מעניין החכמה, ואחר כך בא עניין היראה, אזי אין קיום להחכמה, ועל-
דרך המשל "לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו כו".

(תורת מנחם כרך כה, עמ' 103-104, בלתי מוגה)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שלח

כ"ג בסיוון

השבת קודש, ולמחרתו⁴ ביום הראשון הבא⁵ עלינו לטובה.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

התוועדות בבית הכנסת. "רובא דרובא, הנה בכל התוועדות הרי ראשי המדברים טובעים מאת המסובים: שייטיבו הנהגותיהם ודרכיהם; שיקבעו עיתים ללמוד דא"ח, ושישמרו הקביעות; ואשר הלימוד יהיה על מנת לעשות⁶ ולקיים.

והנה כללות עניין ואופן התוכחה [=בעניינים אישיים] מבואר היטב ב[מאמר] דיבור המתחיל: "אם⁷ רוח המושל⁸", אשר ראוי לכל אחד ואחד מאנשי לומדו אליבא דנפשיה⁹. "אמנם הוכחה זו בעת ההתוועדות היא רק על דברים ועניינים שאין בהם משום הלבנת פנים ולא כלום, כמו שהיה מאז ומקדם, שאיש את רעהו הוכיחו באהבה ובכיבה גדולה¹⁰".

"אם לדעתי ישמעו - יסדרו ההתוועדות דשבת מברכים באופן כזה שיבוא האור מהתוועדות, זו גם בביתם של כל אחד ואחד מהמתוועדים, והתחלת ההבאה תהיה דווקא ביום השבת עצמו... לסדרה [=את ההתוועדות] באופן כזה - שיוכלו לסעוד סעודת שבת בביתם, ולספר גם בבית על-

(4) תיבה זו "ולמחרתו" נאמרת רק במצב זה, כדי לשלול את יום א' שלמחרת שבת הוא (שבת מברכים) - בשם הרה"ר מרדכי שוסטערמאן ז"ל (ראה לקוטי שיחות ח"כ עמ' 555 בהערה הראשונה).

(5) ולא "הבאים" כיוון שהכוונה לראש חודש, ולא לימים בהם הוא חל.

(6) כ"ה באג"ק זו, נסמנה להלן בהערה 9 (ב'היום יום' נדפס: "ללמוד").

(7) כ"ה בפסוק (קוהלת יד), במאמר, ובאג"ק (ב'היום יום': "ואם").

(8) נדפס בשעתו ב'קונטרס למ"ד' ('ספר המאמרים - קונטרסים' ח"ב עמ' 716), ולאחרונה בספר המאמרים תרפ"ד עמ' רטז. במאמר זה מדובר אודות מה שגדולי הדור מוצאים בעצמם, בדקות דדקות, את חטא דורם, ועלידיה מוכיחים את הדור, עיי"ש ובמכתב הנדפס לפני המאמר.

(9) אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ג' עמ' רצב. 'היום יום', כד תשרי. (10) אג"ק הנ"ל ח"ד עמ' יד, 'היום יום' שם.

שבת מברכים תמוז. השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחר אמירת כל התהילים יאמרו קדיש יתום. ואם יש חיוב - יאָרציט או אבל (רח"ל) - אומר קדיש יתום אחרי כל ספר². אחר כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות שהיה מובן לכולם, ואחר כך תפילה³.
המולד: שבת קודש (הבאה), בשעה 9:16 בבוקר ו-13 חלקים.
מברכים החודש: "ראש חודש תמוז ביום

(1) כך היתה עיקר התקנה דשבת מברכים (אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח עמ' תל, וכן מוכח מדבריו שם עמ' תקע"ח), כמו לגבי תקנת אמירת תהילים בכל יום, כידוע הפתק שנמצא על שולחנו של אדמו"ר מהור"י צ"ח לאחר מאסרו (אג"ק שלו ח"א עמ' תקצ"ט), אע"פ שגם היחיד חייב בה (כאמור באג"ק שלו ח"ב עמ' תקכ"ב. וראה שם בהמשך עמ' תקכ"ד: "לגודל העניין של אמירת תהילים בציבור").

אגב, כך נדפס גם בכותרת "תקנת אמירת תהילים בציבור" הנדפסת לראשונה בסידור 'תורה אור' תש"א ואילך, אחרי 'יקום פורקן' ו'מי שברך', ולאחר מכן בראש ספרי התהילים 'אוהל יוסף יצחק' (וכן בהקדמה של הוצאת קה"ת שם). במהדורת ס' תהילים עם פירוש הצמח צדק בשנת תשי"ג, חסרה תיבת 'בציבור', אבל ישנה (מסתמא - ע"פ הוראת הרבי) בתהילים שבסידורי 'תהילת ה' (תח"י משנת תשי"ז ואילך, ואולי עוד לפני כן).

(2) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ב'תקנת אמירת תהילים בציבור' הנ"ל.

והוסיף על כך הרבי: "נראה לי, שבמקרה שאומרים קדיש בין ספר לספר - יאמרו מקודם ה'יה רצון' שאחרי הספר (על-כל-פנים יאמרו - זה האומר קדיש), שעניינו סיום אמירת מזמורים, שלכן אומר קדיש אחריה. ואחר כך, כשמתחיל ספר שלאחריו - הוא מעין דבר חדש. ועל-דרך ברכת המזון כשמחלקין סעודה לשניים (ראה שו"ע רבינו ס' רצ"א סוף ס"ג) - אג"ק כ"ק אדמו"ר נשי"ד כך י' עמ' דש ובסוף התהילים הנ"ל עמ' 223, ס' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.

(3) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח - אג"ק ח"ד עמ' תכג, קובץ מכתבים שבסוף תהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 192, לוח 'היום יום' כו בכסלו וס' המנהגים עמ' 30.

דבר שבת מברכים בכלל, ועל-דבר שבת מברכים מיוחד זה בפרט¹¹.
פרקי אבות – פרק ג'¹².

יום חמישי, כ"ח בסיוון

יום הצלת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ורעייתו הרבנית ע"ה מעמק הבכא האירופי, בהגיעם לשלום לארה"ב (תש"א)¹³.

ביום זה החלה תנופה חדשה בהפצת היהדות והמעיינות, בייסוד שלושת המוסדות המרכזיים: 'מחנה ישראל', 'קה"ת' ו'מרכז לענייני חינוך', שנמסרו על-ידי מייסדם, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, לניהול חתנו, כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו,

11) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.

12) הפסוקים דלהלן בפרק זה אינם שלמים, ולפי מה שמסר הרה"ח ר"ל ש' גרונר בשם הרבי, אין לאומרם עם שם ה' כמות: שהוא: פ"ג סוף משנה ג': "ידבר אלי". משנה ו': "אלוקים ניצב"; "בקרוב אלוקים ישפוט"; "אז נדברו". משנה י"ד: "כי בצלם"; "בנים אתם". (ראה 'התקשרות' גיליונות: רעה, תטז, תקכ"ב, תרס"ט).

במשנה ט"ז צ"ל "ומצודה פרושה" בש' שמאלית.

13) קונטרס כ"ח סיוון תנש"א. פרשת הדברים בספר 'ימי מלך' ח"א פרק טו.

כ"ישוב ראש ועד הפועל" של כל אחד מהם¹⁴.
נקבע על-ידי כ"ק רבינו ליום סגולה¹⁵, להפצת המעיינות והיהדות חוצה והתוועדויות חסידיות. ובלשונו: "כבר נקבע על-ידי רבים מישראל ליום התוועדות וקבלת החלטות טובות¹⁶ בכל הפעולות והפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, וכבר ראו התוצאות מהתוועדויות אלה כמעשה בפועל במשך יותר משלוש שני חזקה"¹⁷.

14) ראה שם ח"ב, פרקים יזיח.

15) בלקוטי שיחות כרך לג עמ' 274 מביא ממגילת תענית פ"ג, שבכ"ה בסיוון ערערו אומות העולם על בעלות ארץ-ישראל, והשיב להם גביה בן פסיא "תשובה ניצחת", וביקשו "תנו לנו זמן שלושה ימים" וכאשר "הלכו ולא מצאו תשובה, מייד הניחו בתיהם כשהיו מלאים, שדויתיהם כשהן זרועות, כרמיהם כשהן נטועות, הלכו וברחו להם... ועשו אותו היום יום-טוב" וכיוון שהוויכוח התנהל בכ"ה סיוון, נמצא שביום כ"ח סיוון (בסוף שלושת הימים) היתה ההצלה בפועל מאומות העולם. ומקשר זאת עם הצלתו ביום זה, שהביאה תנופה חדשה – ע"י העמידה בתוקף עם התורה – בהעבודה ד'כיבוש הארץ' ("עשה כאן ארץ ישראל") דחצי כדור התחנות, עד שמתבררים לא רק הניצוצי קדושה שבנסיהם, אלא גם האומות עצמן, ש"הלכו וברחו" למקומם האמיתי, עיי"ש.

16) "להתחזק ולהוסיף... ובאופן של התעסקות בכל כוחו [=כח סיוון], ועוד יותר מכפי כוחו" – סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 546.

17) ספר השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 545.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש